

Czwartek, 19 września 2019 r.

P9_TA(2019)0021

Znaczenie pamięci o przeszłości Europy dla jej przyszłości**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 września 2019 r. w sprawie znaczenia europejskiej pamięci historycznej dla przyszłości Europy (2019/2819(RSP))**

(2021/C 171/06)

Parlament Europejski,

- uwzględniając uniwersalne zasady praw człowieka i podstawowe zasady Unii Europejskiej jako wspólnoty wartości,
- uwzględniając oświadczenie pierwszego wiceprzewodniczącego Komisji F. Timmermansa i komisarz V. Jourovę z dnia 22 sierpnia 2019 r. wydane w przededniu Europejskiego Dnia Pamięci Ofiar Wszystkich Reżimów Totalitarnych i Autorytarnych,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych, przyjętą dnia 10 grudnia 1948 r.,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sześćdziesiątej rocznicy zakończenia II Wojny Światowej 8 maja 1945 r. ⁽¹⁾,
- uwzględniając rezolucję nr 1481 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z dnia 26 stycznia 2006 r. w sprawie konieczności międzynarodowego potępienia zbrodni totalitarnych reżimów komunistycznych,
- uwzględniając decyzję ramową Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych ⁽²⁾,
- uwzględniając deklarację w sprawie europejskiego sumienia i komunizmu, przyjętą w Pradze w dniu 3 czerwca 2008 r.,
- uwzględniając swoją deklarację w sprawie ogłoszenia dnia 23 sierpnia Europejskim Dniem Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu, przyjętą w dniu 23 września 2008 r. ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie świadomości europejskiej i totalitaryzmu ⁽⁴⁾,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie pamięci o zbrodniach popełnionych przez reżimy totalitarne w Europie (COM(2010)0783),
- uwzględniając konkluzje Rady ze szczytu w dniach 9–10 czerwca 2011 r. w sprawie pamięci o zbrodniach popełnionych przez reżimy totalitarne w Europie,
- uwzględniając deklarację warszawską przyjętą 23 sierpnia 2011 r. z okazji Europejskiego Dnia Pamięci Ofiar Reżimów Totalitarnych,
- uwzględniając wspólne oświadczenie przedstawicieli rządów państw członkowskich UE z dnia 23 sierpnia 2018 r. w sprawie upamiętnienia ofiar komunizmu,
- uwzględniając swoją przełomową rezolucję w sprawie sytuacji w Estonii, na Łotwie i na Litwie przyjętą dnia 13 stycznia 1983 r. w odpowiedzi na Apel Bałtycki wystosowany przez 45 obywateli tych krajów,

---

⁽¹⁾ Dz.U. C 92 E z 20.4.2006, s. 392.

⁽²⁾ Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 55.

⁽³⁾ Dz.U. C 8 E z 14.1.2010, s. 57.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 137 E z 27.5.2010, s. 25.

Czwartek, 19 września 2019 r.

- uwzględniając rezolucje i deklaracje w sprawie zbrodni totalitarnych reżimów komunistycznych przyjęte przez kilka parlamentów krajowych,
  - uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że w tym roku mija 80 lat od wybuchu drugiej wojny światowej, która przysporzyła ludziom cierpień na niewyobrażalną dotąd skalę i doprowadziła do kilkudziesięcioletniej okupacji europejskich krajów;
- B. mając na uwadze, że 80 lat temu w dniu 23 sierpnia 1939 r. Związek Radziecki i nazistowskie Niemcy podpisały pakt o nieagresji, znany jako pakt Ribbentrop-Mołotow, oraz załączony do niego tajny protokół dodatkowy, w którym oba totalitarne reżimy podzieliły Europę i terytoria niezależnych państw na swoje strefy interesów, co przyczyniło się do wybuchu drugiej wojny światowej;
- C. mając na uwadze, że wskutek paktu Ribbentrop-Mołotow, po którym w dniu 28 września 1939 r. podpisano Traktat o granicach i przyjaźni między III Rzeszą a ZSRR, Polska została zaatakowana przez Hitlera, a dwa tygodnie później przez Stalina, co oznaczało utratę niepodległości i bezprecedensową tragedię Polaków; mając na uwadze, że następnie Związek Radziecki dnia 30 listopada 1939 r. rozpoczął agresywną wojnę z Finlandią, a w czerwcu 1940 r. zajął część Rumunii – terytoria, które nigdy nie zostały zwrócone – oraz zaanektował niepodległe republiki – Litwę, Łotwę i Estonię;
- D. mając na uwadze, że po klęsce nazistowskiego reżimu i zakończeniu drugiej wojny światowej niektóre państwa europejskie mogły przystąpić do odbudowy i rozpocząć proces pojednania, natomiast inne przez pół wieku pozostały dyktaturami – niektóre bezpośrednio pod okupacją sowiecką lub w sowieckiej strefie wpływów – i wciąż były pozbawione wolności, suwerenności, godności, praw człowieka i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego;
- E. mając na uwadze, że podczas gdy zbrodnie nazistowskiego reżimu zbadano w procesach norymberskich, a ich sprawców ukarano, wciąż istnieje pilna potrzeba rozpowszechniania wiedzy na temat zbrodni stalinizmu i innych dyktatur oraz przeprowadzenia moralnej oceny i prawnych dochodzeń w sprawie tych zbrodni;
- F. mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich komunistyczna i nazistowska ideologia są prawnie zakazane;
- G. mając na uwadze, że integracja europejska od samego początku stanowiła odpowiedź na cierpienia zadane w wyniku dwóch wojen światowych oraz nazistowskiej tyranii, która doprowadziła do Holocaustu, oraz na rozprzestrzenianie się totalitarnych i niedemokratycznych reżimów komunistycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, a także była sposobem przezwyciężenia głębokich podziałów i wrogości w Europie za pomocą współpracy i integracji oraz sposobem na zakończenie wojny i zapewnienie demokracji w Europie, mając na uwadze, że dla państw europejskich, które cierpiały pod sowiecką okupacją i dyktaturami komunistycznymi, rozszerzenie UE – zapoczątkowane w 2004 r. – oznacza powrót do europejskiej rodziny, do której należą;
- H. mając na uwadze, że należy podtrzymywać pamięć o tragicznych wydarzeniach z historii Europy, aby móc złożyć hołd ofiarom, skazać sprawców i stworzyć podwaliny pojednania opartego na prawdzie i pamięci;
- I. mając na uwadze, że upamiętnienie ofiar reżimów totalitarnych oraz uznanie wspólnego europejskiego dziedzictwa zbrodni popełnionych przez komunistów, nazistów i innych dyktatorów, a także rozpowszechnianie wiedzy na ten temat są kluczowe dla zapewnienia jedności Europy i Europejczyków oraz budowania odporności na współczesne zagrożenia zewnętrzne;
- J. mając na uwadze, że 30 lat temu, w dniu 23 sierpnia 1989 r., obchodzono 50. rocznicę podpisania paktu Ribbentrop-Mołotow i upamiętniono ofiary reżimów totalitarnych podczas bałtyckiego łańcucha – bezprecedensowej demonstracji z udziałem dwóch milionów Litwinów, Łotyszy i Estończyków, którzy, chwytając się za ręce, utworzyli żywy łańcuch ciągnący się od Wilna, przez Rygę, do Tallina;
- K. mając na uwadze, że pomimo faktu, iż w dniu 24 grudnia 1989 r. Zjazd Deputowanych Ludowych ZSRR potępił podpisanie paktu Ribbentrop-Mołotow, a także innych porozumień z nazistowskimi Niemcami, władze rosyjskie odrzuciły odpowiedzialność za to porozumienie i jego konsekwencje w sierpniu 2019 r. i obecnie rozpowszechniają pogląd, że to Polska, kraje bałtyckie i Zachód w rzeczywistości wywołały drugą wojnę światową;

Czwartek, 19 września 2019 r.

- L. mając na uwadze, że upamiętnienie ofiar totalitarnych i autorytarnych reżimów oraz uznanie wspólnego europejskiego dziedzictwa zbrodni stalinizmu, nazizmu i innych dyktatur, a także rozpowszechnianie wiedzy na ten temat są kluczowe dla zapewnienia jedności Europy i Europejczyków oraz budowania odporności na współczesne zagrożenia zewnętrzne;
- M. mając na uwadze, że ugrupowania i partie polityczne prezentujące otwarcie poglądy radykalne, rasistowskie i ksenofobiczne podżegają do nienawiści i przemocy w społeczeństwie, na przykład szerząc mowę nienawiści w internecie, co często prowadzi do wzrostu przemocy, ksenofobii i nietolerancji;
1. przypomina, że zgodnie z art. 2 TUE Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości; przypomina, że wartości te są wspólne wszystkim państwom członkowskim;
  2. podkreśla, że wybuch drugiej wojny światowej, najbardziej niszczycielskiej wojny w historii Europy, był bezpośrednim skutkiem osławionego radziecko-nazistowskiego traktatu o nieagresji z 23 sierpnia 1939 r., znanego także jako pakt Ribbentrop-Mołotow, i jego tajnego protokołu dodatkowego, na mocy którego dwa totalitarne reżimy dążące do podboju świata podzieliły Europę na dwie strefy wpływów;
  3. przypomina, że reżimy nazistowski i komunistyczny dokonały masowych mordów, ludobójstwa i deportacji oraz doprowadziły do utraty życia i wolności w XX w. na skalę niespotykaną w historii ludzkości, a także przypomina o przerażającej zbrodni Holocaustu, której dopuścił się reżim nazistowski; potępia w najostrzejszych słowach akty agresji, zbrodnie przeciwko ludzkości i masowe naruszenia praw człowieka popełnione przez reżim nazistowski i komunistyczny oraz inne reżimy totalitarne;
  4. wyraża głęboki szacunek dla każdej z ofiar reżimów totalitarnych i wzywa wszystkie instytucje i podmioty UE do dołożenia wszelkich starań, by straszliwe zbrodnie totalitarne przeciwko ludzkości oraz systemowe rażące naruszenia praw człowieka były zachowywane w pamięci i osądzone przed sądami, oraz do zagwarantowania, że takie zbrodnie nigdy się nie powtórzą; podkreśla znaczenie podtrzymywania pamięci o wydarzeniach historycznych, ponieważ bez pamięci pojednanie nie jest możliwe, i podkreśla swój sprzeciw wobec wszelkich rządów totalitarnych, niezależnie od ich podłoża ideologicznego;
  5. wzywa wszystkie państwa członkowskie UE, aby jasno i zgodnie z zasadami osądziły zbrodnie i akty agresji, jakich dopuściły się totalitarne reżimy komunistyczne i reżim nazistowski;
  6. potępia wszelkie manifestacje i inne działania propagujące ideologie totalitarne, takie jak nazizm i stalinizm, w UE;
  7. potępia rewizjonizm historyczny i gloryfikowanie nazistowskich kolaborantów w niektórych państwach członkowskich UE; jest głęboko zaniepokojony postępującą akceptacją radykalnych ideologii oraz powrotem do faszyzmu, rasizmu, ksenofobii i innych form nietolerancji w Unii Europejskiej, a także ubolewa nad doniesieniami z niektórych państw członkowskich na temat zмовы przywódców politycznych, partii politycznych i organów ścigania z radykalnymi, rasistowskimi i ksenofobicznymi ruchami o różnej proweniencji politycznej; wzywa państwa członkowskie do jak najostrzejszego potępienia takich aktów, ponieważ podważają one wartości UE, takie jak pokój, wolność i demokracja;
  8. wzywa wszystkie państwa członkowskie, aby upamiętniły dzień 23 sierpnia jako Europejski Dzień Pamięci Ofiar Reżimów Totalitarnych, zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, oraz aby podnosiły świadomość młodego pokolenia na temat tych kwestii dzięki włączeniu zagadnień dotyczących historii reżimów totalitarnych i analizy ich skutków do programów nauczania i podręczników we wszystkich szkołach w UE; wzywa państwa członkowskie, aby wspierały działania dokumentujące burzliwą przeszłość Europy, na przykład poprzez przetłumaczenie protokołów z procesów norymberskich na wszystkie języki UE;
  9. wzywa państwa członkowskie do potępienia i zwalczania wszelkich form negowania Holocaustu, łącznie z trywializowaniem i minimalizowaniem skali zbrodni nazistów i ich kolaborantów, a także do przeciwdziałania trywializowaniu tych kwestii w dyskursie politycznym i medialnym;

Czwartek, 19 września 2019 r.

10. wzywa do przyjęcia wspólnej kultury pamięci, która odrzuca zbrodnie faszystowskie, stalinowskie oraz zbrodnie popełnione przez inne reżimy totalitarne i autorytarne w przeszłości, aby zwiększyć odporność na współczesne zagrożenia dla demokracji, zwłaszcza wśród młodszych pokoleń; zachęca państwa członkowskie do promowania, za pośrednictwem głównego nurtu kultury, edukacji dotyczącej różnorodności naszego społeczeństwa i naszej wspólnej historii, w tym do uczenia o okrucieństwach drugiej wojny światowej, takich jak Holocaust, oraz o systematycznym odczłowieczaniu jego ofiar przez lata;

11. wzywa ponadto, by ustanowić dzień 25 maja (rocznica egzekucji bohatera z Auschwitz, rotmistrza Witolda Pileckiego) Międzynarodowym Dniem Bohaterów Walki z Totalitaryzmem, co będzie wyrazem szacunku i hołdem dla wszystkich tych, którzy walcząc z tyranią, wykazali bohaterstwo i prawdziwą miłość do ludzkości, a także posłuży przyszłym pokoleniom za wyraźny przykład prawidłowej postawy, jaką należy przyjąć w obliczu zagrożenia totalitarnym zniewoleniem;

12. wzywa Komisję, aby skutecznie wspierała projekty dotyczące pamięci historycznej i pamięci o przeszłości w państwach członkowskich oraz działalność Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia, a także by przydzieliła odpowiednie zasoby finansowe w ramach programu Europa dla Obywateli, aby wspierać upamiętnianie ofiar totalitaryzmu i pamięć o nich, jak określono w stanowisku Parlamentu w sprawie programu „Prawa i Wartości” na lata 2021–2027;

13. oświadcza, że integracja europejska jako model osiągnięcia pokoju i pojednania stanowiła dobrowolny wybór narodów Europy z myślą o wspólnej przyszłości oraz że na Unii Europejskiej spoczywa szczególna odpowiedzialność za szerzenie i obronę demokracji, poszanowania praw człowieka i rządów prawa, nie tylko w Unii Europejskiej, ale i poza jej granicami;

14. zwraca uwagę, że państwa Europy Środkowo-Wschodniej, przystępując do UE i NATO, nie tylko powróciły na łono europejskiej rodziny wolnych państw demokratycznych, lecz także – z pomocą UE – osiągnęły sukces we wdrażaniu reform i rozwoju społeczno-gospodarczym; podkreśla jednak, że zgodnie z art. 49 TUE możliwość przystąpienia do UE powinna pozostać otwarta dla innych krajów europejskich;

15. twierdzi, że Rosja pozostaje największą ofiarą komunistycznego totalitaryzmu i dopóki rząd, elita polityczna i propaganda polityczna będą nadal tuszować zbrodnie komunistyczne i gloryfikować sowiecki reżim totalitarny, przemiany demokratyczne w tym kraju będą utrudnione; wzywa zatem społeczeństwo rosyjskie do zaakceptowania tragicznej przeszłości;

16. wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu starań podejmowanych przez obecne władze Rosji w celu wypaczenia faktów historycznych i zatuszowania zbrodni popełnionych przez radziecki reżim totalitarny oraz uważa, że stanowią one niebezpieczny element prowadzonej przeciwko demokratycznej Europie wojny informacyjnej, która ma na celu podzielenie Europy, i w związku z tym wzywa Komisję do zdecydowanego przeciwdziałania tym staraniom;

17. wyraża zaniepokojenie faktem, że wciąż wykorzystuje się symbole reżimów totalitarnych w przestrzeni publicznej oraz do celów komercyjnych, i przypomina, że wiele państw europejskich zakazało używania symboli zarówno nazistowskich, jak i komunistycznych;

18. zauważa, że w przestrzeni publicznej w niektórych państwach członkowskich wciąż są obecne pomniki i miejsca pamiątkowe (parki, place, ulice itp.) gloryfikujące reżimy totalitarne, co toruje drogę do wypaczenia faktów historycznych konsekwencji drugiej wojny światowej oraz do propagowania totalitarnego systemu politycznego;

19. potępia fakt, że ekstremistyczne i ksenofobiczne siły polityczne w Europie coraz częściej uciekają się do przeinaczania faktów historycznych i posługują się symboliką i retoryką, która przywołuje na myśl aspekty propagandy totalitarnej, takie jak rasizm, antysemityzm i nienawiść wobec mniejszości seksualnych i innych mniejszości;

20. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia zgodności z przepisami decyzji ramowej Rady, tak aby zwalczać organizacje szerzące mowę nienawiści i przemoc w przestrzeni publicznej i w internecie, oraz do skutecznego zakazania działalności grup neofaszystowskich i neonazistowskich oraz wszelkich innych fundacji lub stowarzyszeń czczących i gloryfikujących nazizm i faszizm lub jakiegokolwiek inne formy totalitaryzmu, przy poszanowaniu krajowego porządku prawnego i jurysdykcji;

Czwartek, 19 września 2019 r.

21. podkreśla, że tragiczna przeszłość Europy powinna nadal stanowić źródło moralnej i politycznej inspiracji pomagającej zmierzyć się z wyzwaniami dzisiejszego świata, do których należy walka o bardziej sprawiedliwy świat, stworzenie otwartych i tolerancyjnych społeczeństw i wspólnot, obejmujących mniejszości etniczne, religijne i seksualne, a także sprawienie, by wartości europejskie były uznawane przez wszystkich;
  22. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, rządów i parlamentom państw członkowskich, rosyjskiej Dumie Państwowej oraz parlamentom krajów Partnerstwa Wschodniego.
-